

А.К. Муратова*, PhD докторант¹

Ж.А. Дулатбекова, э.ғ.к., профессор м.а.¹

А.Ж. Жолмуханова, э.ғ.к., профессор²

Г.А. Мауина, э.ғ.к., профессор²

Л.Н. Гумилев атындағы

Еуразия ұлттық университеті,

Астана, Қазақстан¹

С. Сейфуллин атындағы

Қазақ агротехникалық зерттеу университеті

КеАҚ Астана қ., Қазақстан²

* – негізгі автор (хат-хабарларға арналған автор)

e-mail: aliyaaliya2007@mail.ru

ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ ЭКОЛОГИЯЛЫҚ ТУРИЗМНІҢ НЕГІЗГІ БАҒЫТЫ РЕТІНДЕ АГРОТУРИЗМНІҢ ДАМУ БОЛАШАҒЫ

Зерттеудің өзектілігі қазіргі таңда туристік сала өнімінің түрлілігі туристік қызметтің маңызын арттыруда. Экотуризм бүгінгі таңда әлемдегі ең жылдам дамып келе жатқан және ең сұранысқа ие туризм түрі болып табылады. Өз кезегінде, агротуризм экологиялық туризмнің басым бағыты болып табылады. Агротуризмге сұраныс үнемі өсіп келеді, сондықтан Қазақстанда туризмнің бұл түрін дамыту жодарын зерттеуге де қажеттілік туындап отыр. Соңғы жылдары белсенді урбанизация қала тұрғындарының табиғатқа көбірек тартылуына әкелетіндігін және оның ғылыми тұрғыда негіздеу, сонымен қатар, агротуризмді дамыту үшін көптеген алғышарттары авторлармен ұсынылды. Қазақстанның түкпір-түкпірінде ежелден дәстүрлі өмір салтын ұстанып келе жатқан бай мәдени-тарихи мұрасы бар ауылдар көп, дегенмен олар агротуризмнің дамуына толыққанды үлесін қоспауда. Түпнұсқа мәдениет, дәстүрлі өмір салты, табиғи табиғатпен үйлесетін жергілікті ауыл дәмі, көркем ландшафттары, сондай-ақ алуан түрлі флора мен фауна шетелдік және қазақстандық туристерді қызықтыруы әдістері мақалада ұсынылып, агротуризмін дамытудың ауылға әлсіреген ландшафттарды қорғау, кедей ауылдардың мәртебесін көтеру, табиғаттың маңыздылығын арттыру және тұрғындардың экологиялық мәдениетін қалыптастыру арқылы ауылға пайдалы екендігі мақалада ұсынылды. Қазақстан Республикасында агротуризмді дамыту ресурстары еліміздің барлық аймақтарындағы сандық және сапалық көрсеткіштері талданып, Қазақстанда туризмнің бұл түрін дамытудың қажеттілігі негізделді. Сонымен қатар, болашақта Қазақстандағы агротуризм ауыл экономикасына жаңа қаражаттың түсуіне жағдай жасайтын экономикалық қызмет саласына, сондай-ақ тұрақты даму құралына айналатыны негізделді.

Кілт сөздер: агротуризм, экотуризм, экоөнім, ауыл шаруашылығы, урбанизация, демалыс, туристік ресурстар, тұрақты даму, туристік әлеует.

Ключевые слова: агротуризм, экологический туризм, экопродукты, сельское хозяйство, урбанизация, рекреация, туристские ресурсы, устойчивое развитие, туристский потенциал.

Keywords: agrotourism, eco-tourism, eco-products, agriculture, urbanization, recreation, tourism resources, sustainable development, tourism potential.

Кіріспе. Қазақстан Республикасында агротуризмді дамыту үшін көптеген алғышарттар бар. Көршілес мемлекеттердің ішінде біздің еліміз табиғи ландшафттардың салыстырмалы түрде жоғары деңгейде сақталуымен ерекшеленеді.

Соңғы уақытта агротуризм ұғымының өзі танымал бола бастады. Белсенді урбанизация қала тұрғындарының табиғатқа көбірек тартылуына әкелді. Агротуризм қоршаған ортаны, сондай-ақ ғылыми зерттеулерді қаржыландырудың қосымша көзі болып табылады. Ол әлсіз бұзылмаған экожүйелерді қорғауды қамтамасыз етеді, ауылдық жерлерге пайда әкеледі, кедей елдердің мәртебесін арттырады, табиғаттың маңыздылығын арттырады, туризмде экологиялық мәдениет пен әлеуметтік сананы қалыптастырады.

Бұл жұмыстың негізгі мақсаты – Қазақстандағы агротуризмнің даму болашағын анықтау.

Зерттеудің негізгі мақсаттары:

- Қазақстандағы агротуризм туралы қолда бар мәліметтерді зерттеу;

- агротуризмге нақты немесе ықтимал қызығушылықтары бар клиенттердің мақсатты топтарын анықтау;

- Қазақстан Республикасындағы туризмнің осы түрінің даму перспективаларын анықтау.

Қойылған мақсаттарды шешу үшін экологиялық туризм бойынша ресми дереккөздерден алынған ақпаратты талдау және синтездеу әдістері, сондай-ақ индукция және дедукция әдістері сияқты жалпы ғылыми зерттеу әдістері ретінде қолданылды. Сонымен қатар, агротуризмге арналған оқулықтар, оқу құралдары, журналдар және ресми интернет-ресурстар сияқты ашық және қолжетімді көздерден алынған материалдар зерттелді.

Агротуризм немесе ауылдық туризм – туристік индустрияның кешенді туристік өнімді және жергілікті тұрғындар мен келушілердің экологиялық мәдени мінез-құлқын құру үшін ауыл ресурстары мен оның сипаттамаларын ұқыпты пайдалануға бағытталған секторы [1].

Агротуризмге сұраныс үнемі өсіп келеді, сондықтан туризмнің бұл түрін дамыту қажет. Елімізде ішкі туризмге қызығушылықтың артып келе жатқанын ескерсек, Қазақстанда туризмнің бұл түрін дамытуға толық мүмкіндік бар.

Әдебиеттік шолу. Урбанизация дәуірінде қала тұрғындары арасында экотуризм және агротуризм сияқты ұғымдар танымал бола бастады. Сондықтан, соңғы кездері туризмнің экологиялық таза түрлерін дамыту тақырыбы тек экологтарды ғана емес, туризм саласының ғалымдарын да қызықтырады.

Қазіргі уақытта агротуризм ірі қалалардың тұрғындары үшін де, ауыл тұрғындары үшін де үлкен рөл атқарады. Маңызды фактор - ауыл туризмін дамыту қосымша жұмыс орындары қажет ауыл тұрғындарына және қаланың күйбең тірлігінен демалуды қажет ететін қала тұрғындарына оң әсерін тигізеді. Агротуризм Қазақстандағы экологиялық туризмді тиімді дамытудың іргелі элементі болып табылады [2].

Бұл мақаланы жазу үшін дүние жүзіндегі және Қазақстан Республикасындағы экономика, агротуризм және экологиялық туризм саласындағы ғалымдар мен зерттеушілердің еңбектері пайдаланылды. Олардың ішінде О.П.Коробова, Н.В. Жанғарашева, М.Б. Шәкенова және Ж.Ж. Әлиева. Олар аграрлық туризмнің туристік саланың дамуы мен қызмет түрлілігінің артуына үлес қосатынын негіздеген.

Зерттеудің теориялық негізі тұрақты экотуризм саласындағы зерттеулермен айналысатын авторлардың жұмысына негізделді. Бұл авторлардың арасында Д.Х. Асланова, Д.И. Мамаризоев, Д.Г. Мамраева. Бұл авторлар экологиялық туризм туралы қолда бар ақпаратты нақтылауда туристік сала көрсетіштерін факторлық талдау арқылы аграрлық туризмнің артықшылықтарын анықтауға мүмкіндік беретіні негізделген. Талдау әдістерін пайдалана отырып, Қазақстанда агро және экотуризмді дамытудың мәселелері мен оларды шешу жолдары анықталды.

Негізгі бөлім. Жалпы қоғамның әлеуметтік-экономикалық дамуының тұрақты жұмыс істеуіне әсер ететін мемлекет дамуының іргелі шарттарының бірі материалдық өндірістің негізгі салаларының бірі – ауыл шаруашылығының өсуі және туризм индустриясының үздіксіз жұмыс істеуі болып табылады.

Ауыл шаруашылығы және басқа салалар, сондай-ақ тұтастай алғанда туризм мемлекет экономикасына келесідей оң әсер етеді: шетел валютасының ағыны, төлем балансы мен жалпы экспортты көтереді, жұмысбастылықты арттырады. Сонымен қатар, ол экономиканың ондаған салаларының дамуына әсер етіп, елдің инфрақұрылымының дамуына ықпал етіп, елдің экономикалық және азық-түлік қауіпсіздігін қамтамасыз етеді. Әлемде азық-түлікке деген қажеттілік жыл сайын арта түседі, демек, ауыл шаруашылығы мен туризм индустриясының рөлі де арта түседі [3].

Соңғы жылдары адамдар туризмнің әдеттегі түрінен алшақтап, агротуризм деп аталатын туризмге басымдық беруде, мұнда туристер шулы қалалардан шығып, жергілікті халықтың тұрмыс-тіршілігімен, әдет-ғұрпымен танысып, ауыл жұмысына қатысады. Өртүрлі дереккөздерде агротуризм экологиялық туризмнің бағыты болып табылады және бірнеше синонимдері бар - этнографиялық, ауылдық, жасыл, ауылдық туризм.

Экотуризм бағыты ретінде агротуризм күрделірек, өйткені ол көркем пейзаждарды тамашалауды, таза ауа мен ауыл тыныштығына ләззат алуды ғана емес, сонымен қатар жүгерінің қалай өсетінін, ешкі қай жерде жайылатынын, нағыз сүзбе өндіруге қатысуды көрсетуге тырысады - көптеген қала тұрғындары үшін мұның бәрі нағыз экзотикалық. Сондықтан жыл өткен сайын агротуризмге қызығушылық танытқандар артып келеді. Мегалополистердің тұрғындары фермаға барып, мал бағуды, сиыр саууды, жабайы саңырауқұлақтарды түсінуді, дала шөптері мен гүлдерін теруді, қаймақ пен үй шараптарын өз бетімен жасауды үйренеді. Артықшылықтары өте айқын:

декорацияның өзгеруі, таза ауа, жаңа дағдылар, және, ең бастысы, мұның барлығын шағын ақыға ұйымдастыруға болады. Табиғи ресурстарды сақтауда агротуризм де маңызды рөл атқарады.

Агротуризмді дамыту ауыл экономикасының нығаюына ықпал етеді, қонақжайлылық индустриясында қосымша жұмыс орындарын ашады, жергілікті халықтың қалаларға кетуін азайтады, ауыл тұрғындарының мәдени және интеллектуалдық деңгейін жоғарылатады, экологиялық таза өнім өндіруді ынталандырады. Агротуризм ұлттық қолөнер мен қолөнердің, әдет-ғұрып пен әдет-ғұрыптың қайта жанданып, дамуына да ықпал етеді [4].

Чехия, Ұлыбритания және Венгрия агротуризм саласындағы көшбасшылар болып саналады. Еуропа Кеңесінің көмегімен Еуропалық ауыл және ферма туризмі федерациясы құрылды, оның құрамына 24 мемлекет кіреді. Еуропада ауылшаруашылық турларын ұйымдастыру тұрақты және өсіп келе жатқан табыс әкеледі. ЕО елдерінде бұл, шамамен есептегенде, туризм индустриясының жалпы табысының 20-25% құрайды. Бұл көрсеткіш жыл сайын бірнеше пайызға артып келеді [5].

Посткеңестік елдерде және біздің елімізде агротуризм енді ғана танымал бола бастады, сондықтан қазіргі уақытта бұл сегментте іс жүзінде бәсекелестік жоқ.

Қазақстан өңірлеріндегі туристерге орналастыру орындарымен қызмет көрсетуде жоғары үлесті Алматы қаласы алып отыр. Алматы қаласы 2023 жылы 2022 жылмен салыстырғанда 12,4 пайызға артқан. Жалпы Қазақстан бойынша қызмет көрсетілгендер саны 2022 жылмен салыстырғанда 2023 жылы 804108 адамға артық орындалған, яғни 10,9 пайызға 2023 жылы 2022 жылмен салыстырғанда қызмет көрсетудегі тұтынған туристер саны артып отыр. Оның ішінде Батыс Қазақстан ерекше атап өтуге болады, қызмет көрсетілген адам саны 2022 жылмен салыстырғанда 64,5 пайызға артқан. Ең аз қызмет көрсетудегі туристердің сандық көрсеткішінде аз орындалған өңірлерге Ұлытау, Қызылорда, Жамбыл және Солтүстік Қазақстан облыстарын атап өтуге болады. Туристер санын қабылдауда алдыңғы қатарлы үштікті атап өтетін болсақ, онда: Алматы қаласы, Астана қаласы мен Ақмола облысы жоғарғы көрсеткішке ие болып отыр.

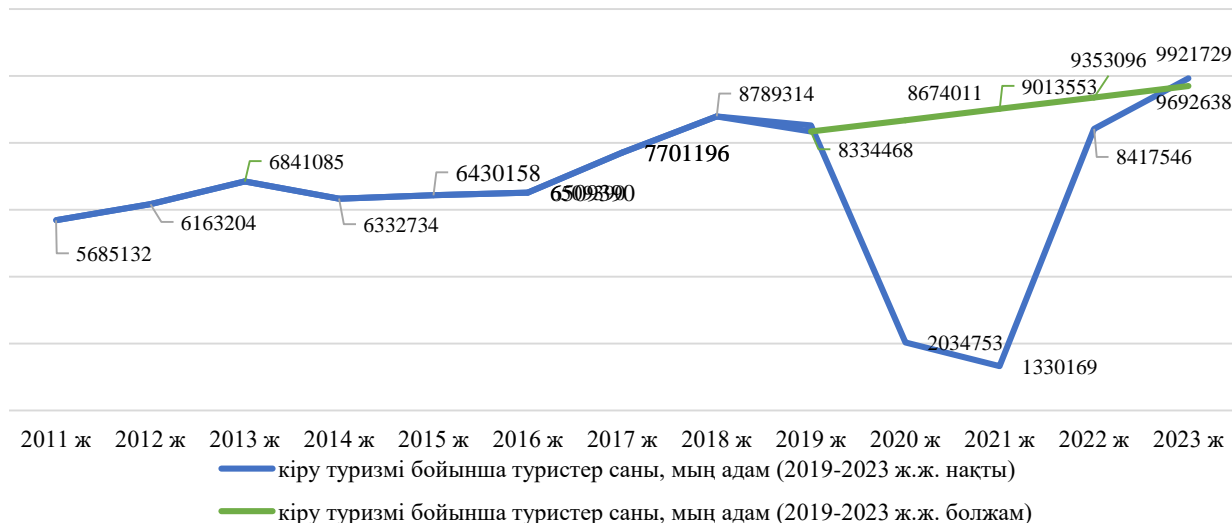

Сурет 1. 2023 жылы Қазақстан өңірлеріндегі туристерді қабылдаудағы ең жоғары және төменгі үштікке ие өңірлер, %*

*[6] Қазақстан халықтары ассамблеясының ресми сайты бойынша құрастырылған

Бұл суретте (1-сурет) көріп отырғанымыздай Алматы қаласы жалпы Қазақстанда қызмет көрсетілген туристердің 25 пайызын иемденсе, ал ең төменгі көрсеткішке Ұлытау облысына тиесілі болып отыр. Ұлытау және Қызылорда мен Солтүстік Қазақстанның аграрлық туризмнің дамуына мүмкіндігі өте жоғары. Алматы және Астана қалаларында аграрлық туризмнің дамуына қарағанда іскерлік туризмге сұраныс жоғары болған.

Агротуризм өніміне деген сұраныс әсіресе пандемия жағдайында артты. Пандемия жағдайында туристік сапарлар қызметін тұтынған тұтынушылардың 68 пайызы агротуризм, сондай-ақ балық шаруалығына қатысты балық аулақ, ауылдық, орман алқаптарындағы жеке тұрғын үйлерді тұру сияқты туристік өнімнің қызметін тұтынуда қажеттіліктер өзгерісі болды. Төменде туристік саланың пандемия кезіндегі және одан кейінгі оңтайлануы мен болжамдық көрсеткіші салыстырмалы ұсынылып отыр (2-сурет).

Сурет 2. 2011-2023 жылдар аралығындағы кіру туризмінің динамикасы мен пандемияның әсерінің болжамдық көрсеткіштерінің динамикасы, мың адам*
 *[6] Қазақстан халықтары ассамблеясының ресми сайты бойынша құрастырылған

Туристік сала сыртқы факторларға өте икемделгіш сала. Сондықтан агротуризмді үнемі қалыпта ұстау мен дамыту маңызды болып отыр. Себебі жоғарыда атап өткендей пандемия тұсында агротуризм өнімдерін тұтыну туристік өнімді тұтыну деңгейін ұстап тұрды.

Сыртқы факторлардың әсеріне әлсіз төтеп берген Ақтөбе мен Қызылорда облыстарында пандемия жағдайы туристік сала көрсеткіштерінде ең төменгі деңгейге жеткен. Дегенмен ол өңірлерде агротуризмді дамытуға мүмкіндіктер бар және дамытудың бағыттары ұсынылады.

Сондай -ақ Атырау облысында агротуризмді дамытудың бастауы қазіргі таңда қаланды. Атырау облысының аумағында 1000 асыл тұқымды ешкі ұсталып, республика көлемінде сатылып жатқан жоғары сапалы ешкі сүті өнімдері өндірілетін «Сарайшық» шаруа қожалығы жұмыс істейді. Агроөнеркәсіп кешенінің елімізде баламасы жоқ және облыс әкімдігінің бастамасымен қолға алынған бірегей жоба. Шетелдік қонақтарға қазірдің өзінде танымал «Сарайшық» брендінің сүт өнімдерін өндірудің барлық процесі – ешкі сауудан бастап, тауарды орауға дейін көрсетіледі. Ешкі фермасы облыста агротуризмді дамытуды ұйғарған алғашқы шаруашылық болды [7].

Тағы бір мысал, Шығыс Қазақстандағы әйгілі Алтай балы бренді негізінде олар республика үшін бірегей агротуризм түрін дамытуды жоспарлап отыр. Глубоковский ауданында бал және ара өнімдерін орау зауыты базасында эксклюзивті бал шараптарына арналған дәмхана ашылады.

Қазақстанның агротуризмді дамытудағы әлеуеті өте жоғары. Оны көрнекі түрде көрсету үшін авторлар Қазақстандағы агротуризмнің даму мүмкіндіктері мен перспективаларын көрсететін SWOT талдауын жүргізді (1-кесте).

Кесте 1

Қазақстандағы агротуризмнің дамуының SWOT талдауы

	мықты жақтары	әлсіз жақтары
Ішкі орта	- дәстүрлі әдет-ғұрып пен мәдениетті сақтайтын адамдар; - халықтың 46,4%-ы ауылдық жерлерде тұрады; - ірі ауыл шаруашылығы объектілері (астық, мал азықтық және техникалық дақылдар, жеміс-жидек, бақша, мал шаруашылығы, балық шаруашылығы).	- ауылдық инфрақұрылымның нашарлығы; - ауыл тұрғындарының туризмнің осы түрін нашар білуі; - ауыл тұрғындары тарапынан бастаманың жоқтығы.
Сыртқы орта	мүмкіндіктер	қауіп-қатер

	<ul style="list-style-type: none"> - табыстылықтың жоғары деңгейі; - ауыл тұрғындарын жұмыс орындарымен қамтамасыз ету мүмкіндігі; - ауыл тұрғындарының жаңа шығармашылықпен байланысты интеллектуалды дамуы; - білім деңгейін көтеру, қызмет көрсетуге байланысты жаңа мамандықтарды меңгеру; - ұмытылып бара жатқан колөнерді, әдет-ғұрыптар мен дәстүрлерді жаңғырту; - табиғи ресурстарды сақтау. 	<ul style="list-style-type: none"> - көші-қон процестерінің күшеюі: ауыл халқының қалаларға кетуі; - ауыл шаруашылығын шағын қаржыландыру; - қаржылық дағдарыстар; - ауа райының қолайсыздығы, жануарлар мен өсімдіктердің аурулары, ауыл шаруашылығының құлдырауы.
--	---	--

**Дереккөз: Қазақстандық ауылшаруашылық және ауылдық туризм қауымдастығы ресми сайты мәліметтері негізінде құрастырылған [8]*

Кестедегі мәліметтер агротуризмнің даму болашағын көрсетеді. Агротуризм – бұл тартымды кәсіп, табыс деңгейі жоғары, ауылдастарын жұмыс орындарымен қамтамасыз ету мүмкіндігі, олардың интеллектуалды дамуы жаңа шығармашылық жұмыстармен, білім деңгейін көтерумен, қызмет көрсетуге байланысты жаңа мамандықтарды меңгерумен байланысты. Ұмытылған қолөнер, салт-дәстүрлер жаңғырып, жаңа серпін алады. Керісінше, туристер қалыпты ақыға жақсы демалып, психикалық және физикалық денсаулығын нығайтады, нақты мысалдар бойынша тәжірибе жасай отырып, ауыл өмірі туралы білімдерін арттырады. Жаңа әсерлер, ауыл еңбеккерлерімен қарым-қатынас жеке тұлғаны дамытады, оның өзін-өзі жетілдіруге ұмтылысын дамытады [8].

Қорытынды. Сонымен, агротуризм – ауылдың табиғи, мәдени және тарихи ресурстарын пайдалануға бағытталған ауыл шаруашылығы субъектілерінің қызметімен танысу және демалу мақсатында туристердің ауылдық жерлерде уақытша болуын көздейтін туризм түрі.

Агротуризм қазіргі заманғы туризмнің бір түрі ретінде әлемде өте кең таралған. Қазақстанда туризмнің бұл түрі болашағы зор және оны дамыту үшін барлық әлеуетті мүмкіндіктер бар. Қазақстанның бай ресурстары, алуан түрлі ландшафттары, бірегей табиғат, мәдениет, тарих ескерткіштерінің болуы, жоғары ауылшаруашылық әлеуеті мен шаруа қожалықтарының болуы. Сонымен қатар, республикадағы жалпы халықтың 46,4% ауылдық жерлерде тұрады. Мұның барлығы агротуризмді дамытуға қолайлы жағдай туғызады, бұл өз кезегінде еліміздің ауыл тұрғындарының белсенділігін арттыруға ықпал етеді .

Болашақта агротуризм ауыл халқының әл-ауқатының өсуіне және Қазақстан Республикасы аймақтарының туристік әлеуетін дамытуға ықпал етеді.

Агротуризм шеңберінде әртүрлі қызметтерді көрсетуге болады:

- шаруа қожалықтарындағы жайлы жеке үйлерде, шаруашылық учаскелерінде, қонақ үйлерде, киіз үйлерде, глампингтерде тұру;

- әртүрлі тақырыптар бойынша шеберлік сабақтарына қатысу;

- ұлттық рәсімдерге қатысу;

- атқа міну, егін жинау, сауу және/немесе мал жаю, шөп шабу және шаруа қожалықтарының учаскелеріндегі басқа жұмыстарға қатысу.

Сонымен қатар, агротур барысында туристер өлкенің тарихымен, өлкенің көрікті жерлерімен, салт-дәстүрлерімен танысады.

Қазақстанның әр аймағында агротуризм нысандарының жеткілікті саны бар. Сондықтан, жалпы республикада ауыл шаруашылығы туризмін дамытудың әлеуеті зор деп айта аламыз. Бұл нысандардың айтарлықтай санының болуымен ғана емес, сонымен бірге Қазақстанның барлық аумағында ірі қалалардың болуымен де байланысты. Туризмнің бұл түрі ірі қалалардың тұрғындары арасында сұранысқа ие. Республикадағы агротуризмнің негізгі бағыттары: ат пен түйеге міну, балық аулау, шарап турлары, омарталарға бару, алма теру, табиғи, ауылдық, органикалық өнімдерді жеу, өсімдіктерді өсіру және асыл тұқымды ауыл шаруашылығы жануарларын өсіру.

Осылайша, жеке қосалқы шаруашылықтар негізінде туристерге қызмет көрсету үшін ауыл тұрғындарының туристік қызметін белсенді дамыту қажет. Айта кету керек, Қазақстан Республикасында ауыл шаруашылығы туризмінің дамуы қазіргі уақытта даму сатысында және туризмнің перспективалы түрі ретінде танылуда. Елдегі ауылдық туризм сегментінің қарқынды дамуы әлемнің ірі қалалары мен мегаполистерінің тұрғындарына Қазақстанның экологиялық таза

аймақтарында жақсы демалуға, сондай-ақ оның көркем пейзаждарын тамашалауға тамаша мүмкіндік береді. Сондықтан Қазақстан Республикасындағы агротуризм болашақта туризм индустриясының толыққанды саласына айнала алады деп сеніммен айта аламыз.

ӘДЕБИЕТТЕР

- 1 Официальный сайт Казахстанской Ассоциации агро - и сельского туризма <https://agritourism.kz/> [Электронный ресурс]. - URL: <https://agritourism.kz/about-us/>
- 2 Коробова О.П. Агротуризм как стимул развития сельских территорий [Электронный ресурс] // Academia. Архитектура и строительство. - 2019. - № 3. - С. 99–104. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/agroturizm-kak-stimul-razvitiya-selskih-territoriy>
- 3 Джангарашева Н.В., Шакенова М.Б., Алиева Ж.Ж. Развитие маркетинга в агропромышленном комплексе [Электронный ресурс] // Проблемы агрорынка. - 2019. - № 2. - С. 55-62. URL: <https://www.jprra-kazniiark.kz/jour/article/view/233/182>
- 4 Асланова Д.Х., Мамаризоев Д.И. Сущность, особенности и принципы агроэкотуризма [Электронный ресурс] // ЖМВМ. - 2022. - № 4. - С. 276-289. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/suschnost-osobennosti-i-printsipy-agroekoturizma>
- 5 Мамраева Д.Г., Борбасова З.Н., Ташенова Л.В. Мировой опыт развития сельского туризма [Электронный ресурс] // Проблемы агрорынка. - 2019. - № 2. - С. 108-115. URL: <https://www.jprra-kazniiark.kz/jour/article/view/294/0>
- 6 Розметова Т. Атырауские яблоки, лимоны, сыры – натуральные, полезные, вкусные. Официальный сайт Ассамблеи народов Казахстана. - URL: <https://assembly.kz/ru/news/tamila-rozmetova-atyrauskie-yabloki-limony-syry-naturalnye-poleznye-vkusnye/>
- 7 Об утверждении Государственной программы развития туристской отрасли Республики Казахстан на 2019-2025 годы. Официальный сайт Министерства Юстиции Республики Казахстан - URL: <https://adilet.zan.kz/rus/docs/P1900000360>
- 8 Найкин Т. Агротуризм как инструмент развития сельскохозяйственных предприятий // Молодежь и наука – взгляд в будущее. - 2022. - № 2. - С. 58-62

REFERENCES

- 1 Oficial'nyj sajt Kazahstanskoj Associacii agro- i sel'skogo turizma [Official website of the Kazakhstan Association of Agro- and Rural Tourism]. - URL: <https://agritourism.kz/> [in Russian].
- 2 Korobova O. Agroturizm kak stimul razvitiya sel'skih territorij [Agritourism as an incentive for the development of rural areas] // Academia. Arhitektura i stroitel'stvo. 2019. № 3. - S. 111-120 [in Russian].
- 3 Dzhangarasheva N. Razvitie marketinga v agropromyshlennom komplekse [Development of marketing in the agro-industrial complex] // Problemy agrorynka . - 2019.- № 2. - S. 55-62 [in Russian].
- 4 Aslanova D., Mamarizoev D. Sushchnost', osobennosti i principy agroekoturizma [Essence, features and principles of agroecotourism] // Journal of the Mechanical Behavior of Materials. - 2022. № 4. - S. 25-32 [in Russian].
- 5 Mamraeva D., Borbasova Z., Tashenova L. Mirovoj opyt razvitiya sel'skogo turizma [World experience in the development of rural tourism] // Problemy agrorynka. - 2019 - S. 108-115 [in Russian].
- 6 Rozmetova T. Atyrauskie yabloki, limony, syry – natural'nye, poleznye, vkusnye. Oficial'nyj sajt Assamblei narodov Kazahstana [Atyrau apples, lemons, cheeses - natural, healthy, tasty. Official website of the Assembly of Peoples of Kazakhstan]. – URL: <https://assembly.kz/ru/news/tamila-rozmetova-atyrauskie-yabloki-limony-syry-naturalnye-poleznye-vkusnye/> [in Russian].
- 7 Ob utverzhdenii Gosudarstvennoj programmy razvitiya turistskoj otrasli Respubliki Kazahstan na 2019-2025 gody [On approval of the State program for the development of the tourism industry of the Republic of Kazakhstan for 2019-2025]. – URL: <https://adilet.zan.kz/rus/docs/P1900000360> [in Russian].
- 8 Najkin T. Agroturizm kak instrument razvitiya sel'skohozyajstvennyh predpriyatij [Agritourism as a tool for the development of agricultural enterprises] // Molodezh' i nauka – vzglyad v budushchee. - 2022. № 2. - S. 58-62 [in Russian].

Муратова А.К., Дулатбекова Ж.А., Жолмуханова А.Ж., Мауина Г.А.

ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ АГРОТУРИЗМА КАК ОСНОВНОГО НАПРАВЛЕНИЯ ЭКОЛОГИЧЕСКОГО ТУРИЗМА В КАЗАХСТАНЕ

Аннотация

Экологический туризм является самым быстрорастущим и востребованным видом туризма в мире на сегодняшний день. В свою очередь, агротуризм является приоритетным направлением экологического туризма. Спрос на агротуризм растет постоянно, поэтому существует необходимость развития данного вида туризма и в Казахстане. В последнее время активная урбанизация привела к тому, что жители городов все больше тянутся к природе. Республика Казахстан обладает огромным количеством предпосылок для развития агротуризма на своей обширной территории. По всему Казахстану расположено множество сел с богатым культурно-историческим наследием, в которых люди с давних времен ведут традиционный образ жизни. Самобытная культура, традиционный уклад жизни, местный сельский колорит в сочетании с естественной природой, живописными пейзажами, а также разнообразными флорой и фауной могут быть интересны как зарубежным, так и казахстанским туристам. Развитие агротуризма сможет принести пользу сельской местности, защитив слабые нетронутые ландшафты, повысить статус бедных сел, повысить значимость природы и привить экологическую культуру населению. Ресурсы для развития агротуризма в Республике Казахстан имеются во всех регионах страны, поэтому перспективы развития данного вида туризма в Казахстане велики. В самом ближайшем будущем агротуризм в Казахстане может стать сектором экономической деятельности, создающим условия для притока новых средств в экономику сельской местности, а также стать инструментом устойчивого развития.

Muratova A., Dulatbekova Zh., Zholmukhanova A., Mauina G.

PROSPECTS FOR THE DEVELOPMENT OF AGRITOURISM AS THE MAIN DIRECTION OF ECOLOGICAL TOURISM IN KAZAKHSTAN

Annotation

Ecotourism is the fastest growing and most sought after type of tourism in the world today. In turn, agritourism is a priority direction of ecological tourism. The demand for agritourism is constantly growing, so there is a need to develop this type of tourism in Kazakhstan. In recent years, active urbanization has led to the fact that urban residents are increasingly drawn to nature. The Republic of Kazakhstan has a huge number of prerequisites for the development of agritourism in its vast territory. Throughout Kazakhstan there are many villages with a rich cultural and historical heritage, in which people have been leading a traditional way of life since ancient times. The original culture, traditional way of life, local rural flavor combined with natural nature, picturesque landscapes, as well as diverse flora and fauna can be of interest to both foreign and Kazakhstani tourists. The development of rural tourism can benefit the countryside by protecting weak untouched landscapes, elevate the status of poor villages, increase the importance of nature and instill an ecological culture in the population. Resources for the development of agritourism in the Republic of Kazakhstan are available in all regions of the country, so the prospects for the development of this type of tourism in Kazakhstan are great. In the very near future, agritourism in Kazakhstan may become a sector of economic activity that creates conditions for the inflow of new funds into the rural economy, as well as become a tool for sustainable development.

